

GÜZEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF THE SOCIAL SKILLS LEVEL OF FINE ARTS TEACHER CANDIDATES

Işıl Güneş MODİRİ*

Öz

Sosyal beceriler bireyin yaşamında önemli bir role sahiptir. Çünkü diğer insanlarla iletişimde bulunmayı kolaylaştırıcı önemli bir özelliktir. Bazı meslek grupları için sosyal becerilere sahip olma ihtiyacı kaçınılmazdır. Bu meslek gruplarından birisi de öğretmenlik mesleğidir. Çünkü sınıfta öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkiler, öğrenmenin ve eğitimin temelini oluşturur. Bu çalışmada, geleceğin sanat eğitimcileri olan “güzel sanatlar öğretmeni adaylarının sosyal beceri düzeyleri nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmaya, Karadeniz Teknik Üniversitesi Müzik Eğitimi ve Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim görmekte olan 3. sınıf öğrencileri (n=32+42=74) katılmışlardır. Araştırma genel tarama modelindedir. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini belirlemede Riggio (1989) tarafından geliştirilen ve Yüksel(1997) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan Sosyal Beceri Envanteri (SSI) kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile istatistik analiz yapılmıştır. Araştırma sonucunda müzik ve resim öğretmeni adaylarının sosyal beceri düzeyleri belirlenmiş, karşılaştırılmış ve sonuçlara göre bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Resim-İş Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Sosyal Beceri

Abstract

Social Skills have important roles in an individual's life. Because they facilitate communication with other persons. It is inevitable for some occupation groups the need for having social skills. One of these occupation groups is profession of teaching. Because relations between student and teacher in the class, constitute the learning and education basis. In this study has been quest an answer for question of “How is the social skills level of fine arts teacher candidates that are the future's art educators?”. The 3rd grade students (n=32+42=74) that study in the Music and Art Education programs of Karadeniz Technical University, constitute the universe of the study. This research is a survey. As a data collection tool, for determine of students' social skills level, Social Skills Inventory (SSI) that has been improved by Riggio, (1989) and adapted to Turkish by Yüksel, (1997), has been used. Obtained data has been statistically analyzed by SPSS software program. At the end of study, the level of music and art teacher candidates' social skills have been determined, compared and some suggestions have been made according to the research results.

Key Words: Music Education, Art Education, Fine Arts Education, Social Skills

* Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim dalı, isilmodiri@gmail.com

1. GİRİŞ

Toplum içerisinde yaşayan birey için başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini önleyecek becerilere sahip olmak ve duygularını, düşüncelerini çevresinde ilişki kurduğu insanlara iletmek oldukça önemlidir. Ayrıca insan kişiler arası iletişim gereği ilişki kurduğu insanların duygularını, düşüncelerini de anlamak ister (Başaran, 1994; Bacanlı, H., 1999; Aydın, G., 1985). Bu da bireyin bir takım becerilere sahip olmasıyla mümkündür. Bu davranışlar genel olarak sosyal beceri olarak adlandırılmaktadır. Sosyal beceriler bireyin yaşamında önemli bir role sahiptir. Çünkü diğer insanlarla iletişimde bulunmayı kolaylaştırıcı önemli bir özelliktir (Yüksel, 2001 Acar, N., 1980; Akkök, F., 1996; Bacanlı, H., 1990). İnsan, bir makine ya da bilgisayar ile değil de başka insanlarla etkileşime girmeye başladığında sosyal beceriler gündeme gelmekte (Abbott ve Lewry, 1992) ve toplumsal yaşamda başka insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmek ve sürdürülebilmek için organize olmuş bir dizi davranışsal beceriye ihtiyaç duymaktadır (Kelly, 1982). Bu beceriler kişilerarası ilişkilerde başarılı olabilmek için ön-koşul niteliğinde olup, çocukluk döneminden itibaren öğrenme yoluyla kazanılmaya başlanmakta ve yaşam boyu kullanılmaktadır. Sosyal beceriler bireyin diğer bireylerle olumlu ilişkiler kurmasını sağlamakla birlikte, ihtiyaçlarını karşılamasına ve amaçlarına ulaşmasına da yardımcı olmaktadır (Cartledge ve Milburn, 1992). Böylece toplumsal uyumun başarılı bir biçimde sürebilmesi için bireyin kendisinden farklı olan insanlara saygı gösterme, insanların kendisine benzemesini beklememe, duygu ve düşüncelerini insanlarla paylaşma, insanlara karşı kabul ve onay tepkileri verme gibi olumlu ve işlevsel becerileri günlük yaşamda zincirleme bir şekilde sergilemesi gerekmektedir (Fontana, 1992). Giblin'e göre (1995) insanların, diğer insanlarla başarılı ilişkiler kurabilmeyi öğrenmesi durumunda, tüm iş kollarında, kariyerde ve uğraş alanlarında işin % 85'i ve kişisel mutluluk yolunda da işin % 99'u halledilmiş olacaktır.

Sosyal beceri; sözel ve sözel olmayan davranışlarla kişilerarası ilişkilerde kendini ifade edebilme (Ogilvy, 1994), karşılıklı güven içinde iletişim kurma, iletişimi sürdürme, gerekli durumlarda liderlik yapabilme ve çatışmaları çözebilme becerisi (Elliott ve Gresham, 1987; Goodwin, 1999), uygun biçimde duygu ve düşüncelerini paylaşma ve başka bireylerin de duygu ve düşüncelerini paylaşmalarına yardımcı olma, verilen görevleri başarabilme (Becker, Heimberg ve Bellack, 1987; Gresham, 1986) ve toplumsal yaşamda başarılı olabilmek için gerekli olan davranışları sergileme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Spence, 2003). Burada verilen tanımlarla ilişkili olarak birçok araştırmacı sosyal yeterlilik ve sosyal uyum için sosyal becerileri ön-koşul olarak görmektedir (Cavell, 1990; Gresham, 1986). Begun (1996), kişilerarası iletişimde en önemli sosyal beceri olarak dinleme becerisinin kullanıldığını belirtmektedir. Benzer biçimde Hargie, Sounders ve Dickson da (1994) temel sosyal becerileri sözel olan ve sözel olmayan iletişim becerileri olarak gruplandırmaktadır. Bunlardan; baş sallama, mimikler, beden duruşu, ses tonu ve göz teması gibi tepkileri sözel olmayan beceriler olarak gruplandırmaktadır. Sözel olan becerileri ise soru sorma, geri-bildirim verme, duygu

ve düşüncelerini açık olarak ifade etme, dinleme ve güvengenlik olarak sıralamaktadır (Akt. Karahan, 2008).

Toplumun her kesiminde görev alan bireylerin sosyal becerilere sahip olması daha mutluluk vericidir. Fakat bazı meslek grupları için sosyal becerilere sahip olma ihtiyacı kaçınılmazdır. Bu meslek gruplarından birisi de öğretmenlik mesleğidir. Sınıfta öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkiler, öğrenmenin ve eğitimin temelini oluşturur. Söz ve eyleme dayalı bu ilişkiler iyi ise, sınıfta olumlu bir atmosfer oluşur; ilişkiler kötü ise, sınıfın atmosferi giderek bozulur ve eğitim amaçlarına ulaşamaz. O halde sınıftaki eğitici ortamın büyük ölçüde öğretmenin davranışlarına bağlı olduğu söylenebilir (Ergün ve Duman, 1998; Çetin, Ş., 2001; Demirhan, G., ve diğerleri, 1996; Demirhan, G., 2001; Pehlivan, Z., 1999; Suomi ve diğerleri, 2003). Bu sebeple özellikle öğretmen olmak üzere eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal beceri durumlarının belirlenmesi, var olan durumu ortaya koymak ve iyileştirici çözüm yolları geliştirebilmek için oldukça önemlidir. Bu çalışmada, geleceğin sanat eğitimcileri olan “güzel sanatlar öğretmeni adaylarının sosyal beceri düzeyleri nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, güzel sanatlar eğitimi bölümünde okuyan resim ve müzik anabilim dalı öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini belirlemek, elde edilen sonuçlara göre bazı değerlendirmeler yapmaktır.

2. YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırma genel tarama modelindedir. Çalışma grubunu; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, güzel sanatlar eğitimi bölümü 3. sınıfında öğrenim gören 42 resim-iş öğretmenliği ve 32 müzik öğretmenliği öğrencisi olmak üzere toplam 74 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışma verilerinin toplanması için öncelikli olarak konuya ilişkin bir literatür taraması yapılmıştır. Yapılan tarama neticesinde elde edilen veriler ışığında çalışma grubuna uygulanacak ölçek belirlenmiştir. Yapılan uygulamada Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini ölçmek için Riggio (1989) tarafından geliştirilen ve Yüksel (1997) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan, 6 alt boyuttan oluşan 90 maddelik Sosyal Beceri Envanteri (SSI) kullanılmıştır. Ölçeğe yönelik beşli likert tipi cevap seçenekleri kullanılmıştır. Cevap seçenekleri “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karasızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde belirlenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Geliştirilen tutum ölçeğinin çalışma grubuna uygulanması ardından elde edilen veriler istatistik analiz sürecine alınmıştır. Çalışma grubunun ölçeği oluşturan maddelere yönelik cevaplarının incelenmesinde tanımlayıcı frekans ölçümleri yapılmıştır. Yapılan ölçümler incelenerek tablolastırılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan Resim-iş ve Müzik Öğretmenliği öğrencilerinin maddelere verdikleri cevapların karşılaştırılmasında normallik dağılımı testi sonuçlarına göre, verilerin normal dağılıma uygun olmaması sebebiyle Mann Whitney “U” testi yapılmıştır. Yapılan “U” testi uygulamasında anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde çalışma grubunun sosyal beceri düzeylerine ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Oluşturulan tablolarda ilgili faktöre giren maddelere ait ortalama puanları verilmiş ve değerlendirmeler bu puanlara göre yapılmıştır.

Tablo 1. Sosyal Beceri Ölçeğine İlişkin Ortalama Puan Aralıkları

Ölçek	Puan Aralıkları	Yorum
Tamamen Katılıyorum	4,21 – 5,00	Çok yüksek düzeyde sosyal becerili
Katılıyorum	3,41 – 4,20	Yüksek düzeyde sosyal becerili
Kararsızım	2,61 – 3,40	Orta düzeyde sosyal becerili
Katılmıyorum	1,81 – 2,60	Sosyal beceri düzeyi düşük
Kesinlikle Katılmıyorum	1,00 – 1,80	Sosyal beceri düzeyi çok düşük

Tablo 1’de ölçek için tercih edilen likert tipi beşli cevap seçeneklerinin dağılım puanları yer almaktadır. Hangi maddenin hangi tutum puanı aralığına denk geldiğini gösteren tablo yardımıyla aşağıdaki tablolar yorumlanmıştır.

Tablo 2: Duyuşsal Anlatımcılık Faktörüne Yönelik Sosyal Beceri Düzeyi Puanları

Maddeler	Ort. (\bar{X})	SS
1. Üzüntülü ve mutsuz olduğum zaman, başkalarının bunu anlaması zordur.	2,48	1,26
2. İnsanlar konuşurken, onların hareketlerini izlemeye de onları dinlediğim kadar zaman ayırıyorum.	3,70	,96
3. Sevmediğim insanlara karşı olan duygularımı ne kadar saklamaya çalışsam da onlar sevmediğimi anlarlar.	3,29	1,14
4. Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantıları düzenlemekten hoşlanırım.	3,78	,98
5. Başkaları tarafında eleştirilmek veya azarlanmak beni pek rahatsız etmez.	3,10	1,28
6. Genç-yaşlı, zengin-yoksul her türlü insanla kendimi rahat hissederim.	3,64	1,24
7. Pek çok insandan daha hızlı konuşurum.	3,21	1,18
8. Çok az insan benim kadar duyarlı ve anlayışlıdır.	3,40	1,05
9. Komik bir hikâye anlattığımda ya da şaka yaptığımda çoğunlukla kendimi gülmekten alı koyamam.	3,27	1,10
10. İnsanların beni iyice tanımaları çok zaman alır.	2,66	1,15
11. Benim zevk ve üzüntümün en büyük kaynağı diğer insanlardır.	3,14	1,22

12. Bir grup arkadaşım ile birlikte olduğum zaman, genellikle grubun sözcüsü olurum.	3,10	1,06
13. Mutsuz olduğum zaman, çevremdekileri de mutsuz yapma eğilimim vardır.	2,85	1,02
14. Toplantılarda herhangi birisi bana ilgi duyduğu zaman bunu hemen fark edebilirim.	3,64	,99
15. İnsanlar, sıkıldığımı yüz ifademden her zaman fark edebilirler.	3,71	1,05

Tablo 2 incelendiğinde çalışma grubu öğrencilerinin genel olarak yönergelere “kararsızım” veya “katılıyorum” cevabı verdikleri görülmektedir. Şekil 1 göz önüne alındığında ortalama beceri düzeyi puanlarının çoğunun **kararsızım** ve **katılıyorum** seçeneğini işaret ettiği görülmektedir. Yalnızca öğrenciler 1. maddeye katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak ölçeğin “*duyuşsal anlatımcılık*” faktörüne yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Duyuşsal anlatımcılık (emotional expressivity), bireyin sözel olmayan duyuşsal mesajları iletebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 3. Duyuşsal Duyarlık Faktörüne Yönelik Sosyal Beceri Düzeyi Puanları

Maddeler	Ort. (\bar{X})	SS
16. Sosyal olmaktan hoşlanırım.	3,81	1,08
17. Politik bir tartışmada, tartışan kişileri gözlemleme ve görüşleri analiz etmekten ziyade, tartışmada bizzat yer almayı tercih ederim.	3,21	,99
18. Kişisel bir şey hakkında konuşurken, karşımdakilerin yüzüne bakmakta bazen zorluk çekerim.	3,06	1,17
19. Bakışlarımın anlamlı olduğu söylenir.	3,75	,91
20. İnsan davranışlarının nedenlerini öğrenmek ilgimi çeker.	3,72	,96
21. Duygularımı kontrol etmede çok başarılı sayılmam.	3,12	1,10
22. Çok sayıda insanla bir arada çalışmayı gerektiren işlerde çalışmayı tercih ederim.	3,24	1,11
23. Çevremdeki insanların psikolojik durumundan büyük ölçüde etkilenirim.	3,31	,93
24. Önceden hazırlanmış bir konuşmayı yapmakta pek başarılı değilim.	3,22	1,05
25. Başka insanlara dokunmaktan genellikle rahatsız olurum.	2,86	1,20
26. Başkalarıyla olan ilişkilerini izleyerek, bir insanın karakterini kolayca anlayabilirim.	3,63	,95
27. Gerçek hislerimi hemen hemen her kesten gizleyebilirim.	3,40	1,01
28. Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarına her zaman katılırım.	3,52	1,06
29. Bazı ortamlarda doğru şeyleri yaptığımdan veya söylediğimden endişe ederim.	3,08	1,05
30. Kalabalık bir insan grubu önünde konuşmak benim için çok zordur.	3,12	1,23

Tablo 3 incelendiğinde çalışma grubu öğrencilerinin genel olarak yönergelere “kararsızım” veya “katılıyorum” cevabı verdikleri görülmektedir. Şekil 1 göz önüne alındığında ortalama beceri düzeyi puanlarının çoğunun **kararsızım** ve **katılıyorum** seçeneğini işaret ettiği görülmektedir. Sonuç olarak ölçeğin “*duyuşsal duyarlık*” faktörüne yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Duyuşsal duyarlık (emotional sensitivity), diğerlerinin sözel olmayan mesajlarını anlama ve yorumlama becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 4. Duyuşsal Kontrol Faktörüne Yönelik Sosyal Beceri Düzeyi Puanları

Maddeler	Ort. (\bar{X})	SS
31. Sık sık yüksek sesle gülerim.	2,97	1,08
32. Ne kadar saklamaya çalışsalar da, insanların gerçek düşüncelerini genellikle bilirim.	3,43	1,07
33. Arkadaşlarım beni güldürmeye veya gülümsetmeye çalışsalar bile, ciddiyetimi koruyabilirim.	3,20	1,05
34. Kendimi yabancılara tanıtırken, ilk adımı ben atarım.	3,28	1,07
35. Bazen başkalarının bana söylediklerini sanki çok kişisel olarak alıyorum.	3,01	1,06
36. Bir grup içinde olduğum zaman, konuşacağım doğru şeyleri seçmede güçlük çekiyorum.	2,98	1,04
37. Arkadaşlarıma ve aileme, onların beni nasıl kızdırdıklarını veya üzdüklerini anlatmakta bazen güçlük çekiyorum.	2,97	1,15
38. Bir insanla ilk karşılaşmamdan sonra, onun karakterini tam olarak anlayabilirim.	3,29	1,08
39. Duygularımı kontrol etmek benim için oldukça zordur.	3,00	1,02
40. Karşılıklı konuşmalarda genellikle ilk adımı ben atarım.	3,22	,97
41. Hareketlerim hakkında başkalarının ne düşündükleri benim için çok fazla önem taşımaz.	2,84	,95
42. Grup tartışmalarını yönetmede genellikle çok başarılıyım.	3,43	,97
43. Yüz ifadem genellikle tarafsızdır.	3,39	,99
44. Hayatımdaki en büyük zevklerimden biri, diğer insanlarla birlikte olmaktır.	3,44	1,02
45. Üzgün olsam bile, soğukkanlılığımı korumakta oldukça başarılıyım.	3,48	1,10

Tablo 4 incelendiğinde çalışma grubu öğrencilerinin genel olarak yönergelere “kararsızım” veya “katılıyorum” cevabı verdikleri görülmektedir. Şekil 1 göz önüne alındığında ortalama beceri düzeyi puanlarının çoğunun **kararsızım** ve **katılıyorum** seçeneğini işaret ettiği görülmektedir. Sonuç olarak ölçeğin “*duyuşsal kontrol*” faktörüne yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Duyuşsal kontrol (emotional control), bireyin sözel olmayan mesaj ve duygularını düzenleme ve kontrol etme becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 5. Sosyal Anlatıcılık Faktörüne Yönelik Sosyal Beceri Düzeyi Puanları

Maddeler	Ort. (\bar{X})	SS
46. Bir hikâye anlatırken, konunun anlaşılması için genellikle pek çok el-kol hareketi yaparım.	3,51	1,02
47. Genellikle insanlara söylediklerimin yanlış anlaşılacağından kaygılanırım.	2,82	1,12
48. Genellikle sosyal düzeyi benimkinden farklı olan insanlarla birlikte bulunmaktan rahatsız olurum.	3,01	1,24
49. Kızgınlığımı çok seyrek gösteririm.	3,27	1,03
50. Kendilerini olduğundan farklı gösterenleri, karşılaştığım ilk andan itibaren hemen tespit edebilirim.	3,75	1,00
51. Grupla birlikteyken genellikle davranışlarımı ve fikirlerimi gruba adapte ederim.	3,75	,97
52. Tartışmalarda konuşmaların büyük bir kısmını ben üstlenirim.	3,27	1,11
53. Büyürken ailem daima iyi davranışların önemini vurgulamıştır.	3,50	1,14
54. Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarında, başkalarıyla kaynaşmakta pek başarılı değilim.	2,89	1,21
55. Arkadaşlarımla konuşurken, onlara sık sık dokunurum.	2,94	1,09

56. Başka insanların, sorunlarını bana anlatmalarından nefret ederim.	3,29	1,08
57. Sinirli olduğum zaman, bu durumu başkalarından çok iyi bir şekilde saklayabilirim.	3,09	1,13
58. Toplantılarda çok çeşitli insanlarla konuşmaktan hoşlanırım.	3,45	,99
59. Herhangi birinin bana gülümsemesinden veya surat asmasından çok etkilenirim.	3,36	1,11
60. Birçok önemli kişinin katıldığı toplantılarda kendimi dışlanmış hissederim.	3,28	1,22

Tablo 5 incelendiğinde çalışma grubu öğrencilerinin genel olarak yönergelere “kararsızım” veya “katılıyorum” cevabı verdikleri görülmektedir. Şekil 1 göz önüne alındığında ortalama beceri düzeyi puanlarının çoğunun **kararsızım** ve **katılıyorum** seçeneğini işaret ettiği görülmektedir. Sonuç olarak ölçeğin “*Sosyal Anlatıcılık*” faktörüne yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal Anlatıcılık (social expressivity), karşılıklı konuşmada diğerleri ile meşgul olmak ve sözel anlatım becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 6. Sosyal Duyarlılık Faktörüne Yönelik Sosyal Beceri Düzeyi Puanları

Maddeler	Ort. (\bar{X})	SS
61. Durgun geçen bir toplantıyı neşelendirebilirim.	3,39	,97
62. Üzüntülü filmlerde bazen ağlarım.	3,27	1,17
63. Sosyal etkinliklerde hiç eğlenmesem bile, kendimi çok iyi vakit geçiriyormuş gibi gösterebilirim.	3,24	1,09
64. Kendimi yalnız biri olarak görüyorum.	3,04	1,28
65. Eleştiriye karşı çok duyarlıyım.	3,13	1,16
66. Farklı özgeçmişe sahip insanların çevremde rahatsız olduklarını ara sıra fark etmişimdir.	3,20	1,08
67. İlgi odağı olmaktan nefret ederim.	2,98	1,11
68. Üzüntülü bir insanı rahatlatmak için kolaylıkla dokunup kucaklayabilirim.	3,20	1,15
69. Güçlü bir duygumu, pek saklayamam.	2,68	1,20
70. Kalabalık toplantılara katılmaktan ve yeni insanlarla tanışmaktan zevk alıyorum.	3,41	1,17
71. Başka insanların beni sevmesine çok önem veririm.	3,52	1,17
72. Bir yabancı ile konuşmaya başlarken, bazen yanlış şeyler söylerim.	2,89	1,07
73. Duygu ve heyecanlarımı çok seyrek gösteririm.	2,82	1,10
74. Başka insanları seyretmek için saatler harcarım.	3,10	1,20
75. Gerçekten kendimi mutlu hissediyorken bile, kolaylıkla üzgünmüş gibi gösterebilirim.	3,00	1,17

Tablo 6 incelendiğinde çalışma grubu öğrencilerinin genel olarak yönergelere “kararsızım” cevabı verdikleri görülmektedir. Şekil 1 göz önüne alındığında ortalama beceri düzeyi puanlarının çoğunun **kararsızım** seçeneğini işaret ettiği görülmektedir. Öğrenciler yalnızca 70. ve 71. maddelere ağırlıklı olarak **katılıyorum** cevabı vermişlerdir. Sonuç olarak ölçeğin “*Sosyal Duyarlılık*” faktörüne yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal duyarlılık (social sensitivity), diğerlerinin sözel iletişimlerini yorumlama becerisi olarak tanımlanmaktadır.

Tablo 7. Sosyal Kontrol Faktörüne Yönelik Sosyal Beceri Düzeyi Puanları

Maddeler	Ort. (\bar{X})	SS
76. Tanmadığım birileri benimle konuşmadıkça, onlarla konuşmam mümkün değildir.	2,78	1,21
77. Eğer bir başkasının bana baktığı düşüncesine kapılırsam, huzursuz olurum.	2,89	1,01
78. Grupta genellikle lider olarak seçilirim.	3,17	1,07
79. Arkadaşlarım bazen bana çok konuştuğumu söylerler.	3,14	1,06
80. Çoğunlukla duyarlı ve anlayışlı bir insan olduğum söylenir.	3,32	1,27
81. Duygularımı saklamaya çalışsam bile, insanlar bunu her zaman anlayabilirler.	3,17	1,15
82. Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarında, toplantının yıldızı olma eğilimindeyim.	3,14	1,17
83. Başkalarının üzerinde bıraktığım etki ile genellikle meşgul olurum.	3,24	1,09
84. Sosyal ortamlarda genellikle kendimi beceriksiz bulurum.	3,13	1,20
85. Kızgın olduğum zaman asla bağırıp çağırmam.	2,91	1,21
86. Arkadaşlarım kızgın ve sinirli oldukları zaman, onları sakinleştirmem için beni ararlar.	3,31	1,07
87. Bir önceki dakika mutlu ve bir sonraki dakika üzgün görünmeyi kolaylıkla başarabilirim.	3,29	1,21
88. Herhangi bir konu üzerinde saatlerce konuşabilirim.	3,33	1,12
89. Sık sık başkalarının benim hakkımda ne düşündükleriyle meşgul olurum.	3,09	1,22
90. Her türlü sosyal ortama kolayca uyum sağlayabilirim.	3,45	1,18

Tablo 7 incelendiğinde çalışma grubu öğrencilerinin genel olarak yönergelere “kararsızım” cevabı verdikleri görülmektedir. Şekil 1 göz önüne alındığında ortalama beceri düzeyi puanlarının çoğunun **kararsızım** seçeneğini işaret ettiği görülmektedir. Öğrenciler yalnızca 90. maddeye ağırlıklı olarak **katılıyorum** cevabı vermişlerdir. Sonuç olarak ölçeğin “*Sosyal Kontrol*” faktörüne yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal kontrol (social control,); sosyal ortamlarda kendinden eminlik, sosyal rol oynama ve kendini ayarlama becerisini ifade etmek şeklinde tanımlanmaktadır.

Sosyal Beceri Düzeylerinin Bölümlere Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde çalışma grubunu oluşturan Resim-iş ve Müzik Öğretmenliği öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan U testinde, gruplar arasındaki anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilerek analiz edilmiş ve sonuç olarak aralarında anlamlı fark bulunan 6 madde toplulaştırılmıştır.

Tablo 8. Sosyal Beceri Düzeylerinin Bölüm Faktörüne Göre Karşılaştırılmasına Yönelik “U” Testi Sonuçları

Maddeler	Bölüm	N	Ort. (\bar{X})	SS	p
31. Sık sık yüksek sesle gülerim.	Müzik	32	31,28	1,08	,024
	Resim	42	42,24		
36. Bir grup içinde olduğum zaman, konuşacağım doğru şeyleri seçmede güçlük çekiyorum.	Müzik	32	45,31	1,04	,004
	Resim	42	31,55		
45. Üzgün olsam bile, soğukkanlılığımı korumakta oldukça başarılıyım.	Müzik	32	31,19	1,10	,022
	Resim	42	42,31		

50. Kendilerini olduğundan farklı gösterenleri, karşılaştığım ilk andan itibaren hemen tespit edebilirim.	Müzik	32	30,02	1,00	,006
	Resim	42	43,20		
64. Kendimi yalnız biri olarak görüyorum.	Müzik	32	43,45	1,28	,033
	Resim	42	32,96		
66. Farklı özgeçmişe sahip insanların çevremde rahatsız olduklarını ara sıra fark etmişimdir.	Müzik	32	31,34	1,08	,025
	Resim	42	42,19		

Tablo 8 incelendiğinde, 31. ve 66. maddelerde resim ve müzik bölümü öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı farklılığın oluşmasında ve “*orta düzeyde sosyal beceri*” sergilemede ağırlığın **resim bölümü** öğrencilerinde; 36. ve 64. maddelerde gözlemlenen benzer durumda ise ağırlığın **müzik bölümü** öğrencilerinde olduğu anlaşılmaktadır. 45. ve 50. maddelerde oluşan farklılıkta “*Yüksek düzeyde sosyal beceri*” yönündeki ağırlığın **resim bölümü** öğrencilerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Sosyal Beceri Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde çalışma grubunu oluşturan kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan U testinde, aralarında anlamlı fark bulunan 4 madde dikkate alınmış ve tablolaştırılmıştır. Öğrencilerin tutum puanları arasındaki farkların değerlendirildiği bölümde gruplar arasındaki anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Beceri Düzeylerinin Cinsiyet Faktörüne Göre Karşılaştırılmasına Yönelik “U” Testi Sonuçları

Maddeler	Cinsiyet	N	Ort. (\bar{X})	SS	p
28. Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantılarına her zaman katılırım.	Kız	38	31,34	1,06	,022
	Erkek	34	42,26		
42. Grup tartışmalarını yönetmede genellikle çok başarılıyım.	Kız	39	32,47	0,97	,040
	Erkek	34	42,19		
47. Genellikle insanlara söylediklerimin yanlış anlaşılacağından kaygılanırım.	Kız	39	31,96	1,12	,016
	Erkek	35	43,67		
64. Kendimi yalnız biri olarak görüyorum.	Kız	39	32,67	1,28	,036
	Erkek	35	42,89		

Tablo 9 incelendiğinde, 28. ve 42. maddelerde kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılığın oluşmasında ve “*yüksek düzeyde sosyal beceri*” sergilemede ağırlığın **erkek** öğrencilerinde olduğu anlaşılmaktadır. 47. ve 64. maddelerde oluşan farklılıkta ise “*orta düzeyde sosyal beceri*” yönündeki ağırlığın yine **erkek** öğrencilerde olduğu anlaşılmaktadır.

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, çalışmaya katılan öğrencilerin genellikle “*orta düzeyde sosyal beceri*” sahibi olduklarını göstermektedir. Alt faktörlere yönelik inceleme doğrultusunda oluşan sosyal beceri düzeyi puanları dikkate alındığında, öğrencilerin maddelerde genellikle **kararsızım** ve **katılıyorum** seçeneği doğrultusunda tercihte buldukları görülmüştür. Bu durumda sosyal beceri ölçeğinin “*duyuşsal anlatımcılık*” faktörüne yönelik yani bireyin sözel

olmayan duyuşsal mesajları iletebilme becerisine yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin “*duyuşsal duyarlık*” faktörüne yönelik yani diğerlerinin sözel olmayan mesajlarını anlama ve yorumlama becerisine yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin “*duyuşsal kontrol*” faktörüne yönelik yani bireyin sözel olmayan mesaj ve duygularını düzenleme ve kontrol etme becerisine yönelik güzel sanatlar öğrencilerinin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin “*Sosyal Anlatımcılık*” faktörüne yönelik yani karşılıklı konuşmada diğerleri ile meşgul olma ve sözel anlatım becerisine yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** ve bir kısmının **yüksek düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin “*Sosyal Duyarlılık*” faktörüne yönelik yani diğerlerinin sözel iletişimlerini yorumlama becerisine yönelik öğrencilerin çoğunun **orta düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır. Ölçeğin “*Sosyal Kontrol*” faktörüne yönelik yani sosyal ortamlarda kendinden eminlik, sosyal rol oynama ve kendini ayarlama becerisini ifade etmeye yönelik öğrencilerin çoğunun yine **orta düzeyde sosyal becerili** oldukları ortaya çıkmıştır.

Ölçeğe yönelik 31. ve 66. maddelerde görülen bölümler arası anlamlı farklılığın oluşmasında ve “*orta düzeyde sosyal beceri*” sergilemede ağırlığın **resim bölümü** öğrencilerinde; 36. ve 64. maddelerde gözlemlenen benzer durumda ise ağırlığın **müzik bölümü** öğrencilerinde olduğu anlaşılmaktadır. 45. ve 50. maddelerde oluşan farklılıkta “*Yüksek düzeyde sosyal beceri*” yönündeki ağırlığın **resim bölümü** öğrencilerinde olduğu anlaşılmıştır.

Ölçeğe yönelik 28. ve 42. maddelerde kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılığın oluşmasında ve “*yüksek düzeyde sosyal beceri*” sergilemede ağırlığın **erkek** öğrencilerinde olduğu anlaşılmaktadır. 47. ve 64. maddelerde oluşan farklılıkta ise “*orta düzeyde sosyal beceri*” yönündeki ağırlığın yine **erkek** öğrencilerde olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuçlardan anlaşılacağı üzere resim öğretmeni adayları ve müzik öğretmeni adaylarının genel olarak orta düzeyde sosyal beceri sahibi olmasının alınmış iyi bir sonuç olmasına rağmen, bu düzeyin daha yükseklere taşınabilmesi için gerek öğretmenler, gerekse bölüm yönetimi çalışmalar yapabilirler. Bu konu ile ilgili düzenlenecek çeşitli seminerler, konserler, öğrencilerin bire bir görev aldığı sergiler ve özellikle staj derslerinde öğrencilerin daha aktif rol oynamalarına fırsat verilerek, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin daha yukarılara çekilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abbott, P. ve Lewry, S. (1992). *Front office: Procedures, social skills and management*. Oxford: Butterworth Heinemann.
- Acar, N.V. 1980. *Grupla Atılabilirlik Eğitiminin Bireyin Atılabilirlik Düzeyine Etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Akkök, F. 1996. *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi*, Öğretmen El Kitabı. Meb Yayınevi: İstanbul.
- Aydın, G. 1985. *Sosyal Başarı Eğitimi İle Sosyal Beceri Eğitiminin Çocuklarda Öğrenilmiş Çaresizlik Davranışının Ortadan Kaldırılmasına Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Bacanlı, H. 1990. *Kendini Ayarlama Becerisinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Bacanlı, H. 1999. *Sosyal Beceri Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara
- Başaran, İbrahim Ethem. 1994. *Eğitime Giriş*. Kadıoğlu Matbaası. 4. Baskı. Ankara.
- Becker, R. E., Heimberg, G. R. ve Bellack, A. S. (1987). *Social skills training treatment for depression*. New York: Pergamon Press.
- Begun, R. W. (1996). *Ready – to-use. Social skills lessons and activities for grades 7 – 12*. USA: Jossey – Bass A Wiley Imprint.
- Cartledge, G. ve Milburn, J. F. (1992). *Teaching social skills to children*. USA: Pergamon Book, Inc.
- Cavell, T. A. (1990). *Social adjustment, social performance, and social skills: A tri-component model of social competence*. *Journal of Clinical Child Psychology*, 19(2), 111-122.
- Çetin, Şaban. 2001. *İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma*. Milli Eğitim Dergisi. <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/149/cetin.htm>.
- Demirhan, Gıyasettin. 2001. *Dünyada Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme*. II. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu. Akmat: Bursa.
- Demirhan, G., Açıkada, C. ve Altay, F. 1996. *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Niteliklerinin Öğrenci Gözüyle Değerlendirilmesi*. IV. Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı. Atlantis Basımevi: Ankara.
- Elliott, S. N. ve Gresham, F. M. (1987). *Children's social skills: Assessment and classification practices*. *Journal of Counseling and Development*, 66, 96- 99.
- Ergün, M. ve Duman, T. 1998. *Kritik durumlarda Öğretmen Davranışları*. Milli Eğitim Dergisi. Sayı:137. MEB Basımevi: Ankara.
- Fontana, D. (1992). *Problems in practice-social skills at work*. Leicester: British Psychological Society, New.
- Giblin, Robert L, ve Mitchell Marrane, H. 1995. *Introduction to Counseling and Guidance*. Fourth Edition. Merrill an Imprint of Prentice Hall Englewood Cliffs, New Jersey Columbus, Ohio.
- Gresham, F. M. (1986). *Conceptual and definitional issues in the assessment of children's social skills: Implications for classification and training*. *Journal of Clinical Child Psychology*, 15(1), 3-15.
- Goodwin, M. W. (1999). *Cooperative learning and social skills: What skills to teach and how to teach them*. *Intervention in School ve Clinic*, 35(1), 29-34.
- Hargie, O., Sounders, C. ve Dickson, D. (1994). *Social skills in interpersonal communication*. USA: Routledge and Newyork.

- Pehlivan, Zekai. 1999. *Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştiren Çağdaş Bir Programın Genel Özellikleri. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı Sempozyumu Bildiriler Kitabı.* Uludağ Üniversitesi Basımevi. Bursa.
- Riggio, R. E. (1989), *Social Skills Inventory Manual, USA: Consulting Psychologists Press.*
- Karahan, T. F. , (2008), *Bir İletişim Ve Çatışma Çözme Beceri Eğitimi Programı'nın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi*, Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, year: 2008, vol: 41, no: 2, 169-186
- Kelly, J. A. (1982). *Social skills training: A practical guide for interventios.* New York: Springer Publication Company.
- Spence, S. H. (2003). *Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice.* Child and Adolescent Mental Health, 8(2), 84-96.
- Suomi, Joanne, Collier, Douglas, Brown, Lou. 2003. *Factors Affecting the Social Experiences of Students in Elementary Physical Education Classes.* Journal of Teaching in Physical Education, 02735024, Vol. 22, Issue 2.
- Ogilvy, C. M. (1994). *Social skills training with children and adolescents: A review of the evidence on effectiveness.* Educational Psychology, 14(1), 73-84.
- Yüksel, G. (1997), “*Sosyal Beceri Envanterinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları*”, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, v. 2, n.9, p. 39-48
- Yüksel, G. 2001. *Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Davranış Olarak Sosyal Beceri.* Milli Eğitim Dergisi.

<http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/149/yuksel.htm>